

hurrapà, en altres poetes, que deuen correspondre al bearnès de la plana, i preferit pel mateix Lespy-R.

Hourrupà és també la forma que troba Rohlfs a les altres dues altes valls de Bearn (Aspa i Baretons). A les Landes, Métivier registra «*hourupà* avaler avec bruit en aspirant» (Agric. d. L., 730); i *hourlupà*, que porten també Lespy i Palay, seria la forma bordelesa, segons el TdF. Però, almenys en aquesta latitud Nord la forma amb *f*- s'estén lluny cap a llevant. I és la que ja usà el bon poeta tolosà Goudouli, c. 1610: «Ah, soulèl de mous èls ['ulls'], se jamai sur toun sé / ieu pòdi *fourrupà* dous poutets ['petons'] a plasé, / ieu faré tant gentet que duraran tres ouros», «tres *fourrups* del melhou, / pinton un nas de vermelhou» ['glopets de bon vi'].

Veg. encara una altra cita del verb, en versos d'ell, en el TdF. El glossari tolosà de Doujat (1630), fundat sobretot en l'obra de Goudouli, confirma «*fourrupà*: sucer, boire, humer» junt amb *fourrup* «gorgée» i *fourrupadis* «sucement»; i el glossari tolosà de Visner (1895) en dóna exs.: «le beiroù *fourrupad* del cop» 'le verre avalé' *amé 'l fourrup* «avec ce qui peut se humer d'un coup», *le fourrupadis d'aquel lec* «la façon de humer de ce gourmand». En fi, el TdF cita *fourrupà* *las aigos dins lou rieu*, en un felibre de Carcassona, i *fourrupà soun mèu dins la roso* en el mateix Gembloix ja citat a *sourupà*. La forma com ha actuat el factor expressiu-onomatopèic ens fa veure l'ús interjectiu que el TdF cita en el conegut poeta agenès Jansemin: «de li faire petà dous poutous sur la gauto / touts lous pots ['llavis'] fan *furlup-furlup*»: d'on l'ús de *furlup* «gorgée», del qual hi ha ex. en el TdF d'un poeta de Castellnou d'Arri de c. 1850.

Que aquí han intervingut fortament els factors onomatopèics és evident: més o menys en totes les formes, i palesament en les de *f*- i el seu succedani *b*-. Salta a la vista en el cas de Jansemin que hi ha una mena d'interjecció *furlup!*, comparable a tantes formacions ecoïques de caràcter interjectiu, com *xurriburri*, *tripi-trap*, *baliga-balaga*; i es pot creure que a aquesta contaminació expressiva es deu, en gran part, no sols la variant *fourlupà* amb *-l*-, sinó també el canvi de *sourrupà* en *fourrupà*, usats tots dos per Gembloix; el segon, quan el matís afectiu s'accentua, car el llibar d'una abella és un fet de vida rústica i objectiva.

Però, d'altra banda, en formes com el cat. *xarrupar* i el basc *zurrupatu*, l'estructura és massa complicada, i el sentit és massa designatiu, perquè un origen merament onomatopèic arribi a convence'ns. D'altra banda *xarrupar* ha vingut a substituir el ll. *sorbere*; i en basc, la semblança amb aquest no sols és més gran (*z* = *s*-), sinó que els fets de fonètica històrica basca permeten creure que un *SORBÈRE* manllevat pel basc havia de donar precisament *zurrupatu* (del qual *xurrupatu* és la correspondència hipocorística, sistemàticament).

En efecte, la *s*- llatina dóna regularment la *z*- basca (postdental = *s* francesa), mentre que la *s*- basca (apical, alveolar, = *s* catalana i cast.) no es troba més que

en mots aborígens o manlleus del castellà. D'altra banda les anaptixis entre líquids i oclusiva, en els manlleus del llatí, són un fet quasi sistemàtic en basc. I fins l'ensordiment de *b* en *p* (de vegades viceversa) és un fet corrent de fonètica basca, en els erderismes del basc. És, doncs, una casualitat aquesta semblança entre *zurrupatu* i *sorbere*, que en termes de lingüística diacrònica apareix com a identitat?

Els estudiosos coneixedors dels fets basco-romànics s'han sentit, doncs, temptats de pensar que hi hagi una filiació ll. *SORBÈRE* → bc. *zurrupatu* → romànic *xarrupar* (*ch-s*-). Schuchardt, però, després d'una vacil·lació inicial, en reparar en les formes occitanes (i sense pendre en consideració més que aquestes i les basques), se sentí escèptic. I partint de la idea que també l'al. *schlürfen* 'xarrupar' era onomatopèic, suggeria que, encara que tot plegat, llatí i tot fos inseparable, només estava unit per «parentiu elemental» (Litbl. xl, 339).

Aquí tenim l'acostumat parallogisme «cum hoc, ergo propter hoc». Mots com *tro*, fr. *tonerre*, cast. *estruendo*, tenen una força expressiva, un efecte onomatopèic; en té el ll. *terror*; els gr. *μυρόσ* i *μαχρός*, semblen creacions expressives de l'oposició de grandària. Però de fet tots aquests mots s'expliquen històricament per l'evolució diacrònica, normalíssima, de mots de la respectiva llengua mare, que en aquesta no tenien res d'efecte expressiu (ll. *tonare*, + *-trum* > cast. *estruendo* > *estruendo*, ll. *terrorem* < italià *tersosem*).

Schuchardt devia oblidar³ el que potser havia sabut: que els mots de quasi totes les famílies indoeuropees per dir 'xarrupar' tenen un ètimon indoeuropeu comú *SREBH/SRBH/SORBH*; d'on, a part del ll. *sorbere*, provenen els bàltics *srēbti* i *surbti* 'xarrupar', *sriuba* 'brou'; gr. *βροχέειν* «to sup greedily» [des d'Esquil i Aristòfanes], «to drink, to empty» [des de Plató], *βροχμα*, *βρομα*, 'farinetes'; proto-eslau *sirbati* 'sorber'; i també representat en armeni, albanès, irlandès.

I que, en fi, el representant germ. d'aquesta arrel fou l'a.-al. mj. *surpfeln*, que només en al. modern s'ha convertit en *schlürfen* per contaminació del sinònim *schlucken* (provocada pel fet fonètic de la metàtesi de *l*); vegeu sobre tot això el perfecte acord d'Ernout-Millet, i Walde-H. s. v. *sorbere*, amb Pok., IEW, 1001.35 (i sobre l'albanès *gerp* 'jo xarrupo' < illiri **SREBHÖ*, Gust. Meyer, *Alban. Studien* III, 43 i *Alban. Etym. Wb.*, § 139). Impossibile trobar un conjunt de sons més adequat i més eloqüent per expressar la idea de xarrupar brogidosament que els de l'al. *schlürfen*: i no obstant no té res de creació «elemental», ni expressiu ni onomatopèic, sinó heretat dels elements indoeuropeus del proto-germànic. El diagnòstic de Schuchardt sobre el mot basco-romànic, «creació expressiva», fundat en l'al. *schlürfen*, queia, doncs, per la base.

D'altra banda, Rohlfs va tenir ja la bona idea de pensar que *xarrupar* i oc. *sourrupà*, s'havien d'explicar a base del basc (ZRPb. XLVII, 404); però després d'aquest bon començament en *Le Gc.*, § 72, dubta: «il est très difficile de dire s'il s'agit vraiment d'un radical iberique ou si les mots cités ne sont pas plutôt